

TANDEM

TANuljunk DEMokráciát a közös sikerért!

*A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat, a Kelet-Magyarországi Fiatalokért Alapítvány és a Helyi Mérték Alapítvány
konzorciumának pályázata*

Kutatási Jelentés

2014., Napfelkelte Alapítvány – I-Stat Consulting KFT

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló	3
1. Bevezetés	6
2. Módszertan	7
3. Áttekintés a kutatásba bevont civil szervezetről	8
3.1 Tevékenységi kör	8
3.2. Jogi státusz és közhasznúság.....	9
3.3. Működési terület	9
3.4. A szervezet gazdálkodása, anyagi helyzete	12
4. Civilek és a politika	17
4.1. A civil szféra és az önkormányzat, kormányzat együttműködése	17
4.2. Kapcsolat a vállalkozásokkal, a gazdasági szektorral	19
4.3. Részvétel a közügyekben.....	20
4.4. Bizalom az intézményekben	22
5. Pályázatok, együttműködések, fejlesztések	25
5.1 Szervezet-fejlesztés	25
5.2 Pályázati lehetőségek	29
5.3 Projekt együttműködés	31
Melléklet (kérdőív)	37

Vezetői összefoglaló

A megyei civil szektor elsősorban kultúra és oktatás orientált, de az utóbbi 4 évben alapított szervezetek között átlag feletti a vallással kapcsolatos civilek aránya.

A szervezetek között többségben (61 százalék) vannak az egyesületek, mindössze minden harmadik (34 százalék) szervezet működik alapítványi formában.

A szervezetek közel negyedének (24 százalék) egy intézmény vagy konkrét cél elérésére korlátozódik a tevékenysége vagy csak a kisebb munkahelyi vagy lakókörnyezetre terjed ki a hatóköre. A szervezetek közel kétharmada (60 százalék) viszont vagy egy vagy több településre, adott esetben egész megyére kiterjedően gyakorolja a tevékenységét.

Bevételi oldalról vizsgálva a legjellemzőbb (35 százalék) az, hogy éves szinten 50ezer és 250ezer Ft közötti összegből gazdálkodnak a szervezetek. De hasonlóan magas (34 százalék) azok aránya, akiknek évi 250ezer forintnál több, de egymillió forintnál kevesebb áll rendelkezésre. Ahogy látszik, ez a két csoport kiteszi a kérdezettek közel háromnegyedét, úgyhogy nyugodtan kijelenthetjük, hogy a szervezetek túlnyomó része 1 millió Ft alatti összegből működik. 15 százalékuk a szervezeteknek működik 1 és 5 millió közötti összegből, 5 százalékuk 5 és 20 millió közötti összegből és mindössze a szervezetek 4 százalékának áll rendelkezésre évi 20 milliónál magasabb összeg.

A legmeghatározóbb bevételi forrás a tagdíjbevétel, a kérdezett szervezetek 54 százaléka rendelkezik ezzel a bevételi forrással. Ezt követi az önkormányzati támogatás (47 százalék), az állami (központi költségvetési) támogatás 41 százalékkal, majd a belföldi magántámogatás 31 százalékkal. Ezek mellett a gazdálkodási tevékenységből származó bevétel (10 százalékát érinti a szervezeteknek) és a külföldi támogatás (5 százalék) elhanyagolható.

A kérdezettek túlnyomó része (70 százalék) fontosnak tartja a civil szektor és az önkormányzati, kormányzati szektor intézményes párbeszédét. Ezzel szemben csak 9 százalék gondolja úgy, hogy ez nem fontos.

A szervezetek legnagyobb arányban (54 százalék) a helyi szintű együttműködést jelölték meg jól működő területnek, ennél valamivel kevesebben (24 százalék) a megyei szintet. Térségi szinten mindössze a szervezetek 19 százaléka szerint jó az együttműködés, ágazati szinten pedig még ennél is kevesebb, 13 százalék vélte úgy, hogy jó az együttműködés.

A legnagyobb arányban (56 százalék) a szervezetek a pályázati együttműködést jelölték meg célként, azaz a kérdezettek több mint fele fontosnak tartja, hogy ezen a téren erősödjék az együttműködés. Közel ugyanennyien (47 százalék) említették az információhoz való jutást, és a helyi kulturális és szabadidős programok terén (46 százalék). Legkevésbé fontos két téma az egyesület alapműködése (32 százalék) és a terület- és településfejlesztésben (30 százalék) való együttműködés erősítése.

A megkérdezett civil szervezetek kisebb részének, 39 százalékának van kapcsolata valamilyen vállalkozással. A leginkább elterjedt együttműködési forma a cégek

részeről a szolgáltatás alapú támogatás. Ez a cégekkel együttműködő szervezetek 54 százalékára jellemző. Ezen kívül még három együttműködési forma meghatározó, ezek egyenként a támogatott szervezetek 30-40 százalékát érintik. Ezek közül a legnagyobb arányban (39 százalék) a tárgyi eszközökben megvalósuló való támogatást említették, ezt követi az elvi támogatás (32 százalék) és az anyagi támogatás (30 százalék).

A kormányzat és a politikai pártok felé a leggyengébb a civil szervezetek vezetői felől a bizalom, és úgy tűnik, hogy helyi szinten (önkormányzat, egyház) működik a leginkább az együttműködés, és így itt a legerősebb a bizalom.

A kutatásba bekerült szervezetek 55 százaléka fogalmazta meg, a hosszú-távú céljait. A legtöbb szervezet (40 százalék) a szervezet tevékenységéből fakadó hosszú-távú célokat jelölt meg. A legfőbb célok, a hagyományörzés, a sport és az időskori ellátással kapcsolatos fejlesztések körül csoportosultak, de a nyitott kérdés is jól mutatja a megyei szervezetek sokszínűségét.

A szektor forrásigényét jelzi, hogy a civilek 62 százaléka nyilatkozott úgy, hogy maradt már el fejlesztése, mert nem jutott rá forrás. A forráshiány miatt elmaradt fejlesztéseket pontosan is meg tudják fogalmazni a civilek. Legjellemzőbben valamilyen eszköz-beszerzés maradt el (22 százalék), vagy infrastruktúra fejlesztés, kapacitás bővítés (14 százalék). A szervezetek 12 százaléka számolt be arról, hogy konkrét programokat nem tudott megszervezni forráshiány miatt. A civilek 8 százaléka említette, hogy forráshiány miatt nem tudta megtartani és vagy bővíteni az alkalmazotti állományát, vagy nem tudott a működési feltételekre, a bedolgozók bérére, cafeteriájára pénzt elkülöníteni. A jövőbeli stratégia elképzelések ráépülnek azokra a projektekre amiket a szervezetek forráshiány miatt nem tudtak megvalósítani, elsősorban ezekre koncentrálnának a civilek a jövőben. Tehát az eszközbeszerzések és infrastruktúra fejlesztések állnak a középpontjában a jövőbeli terveknek, illetve kisebb arányban konkrét programok, projektek.

A szervezetek döntő része keresi azokat a lehetőségeket, amikkel meg tudja valósítani a projektjeit. Ezt jól mutatja, hogy a civilek 78 százaléka vett részt pályázaton az elmúlt két évben. A pályázaton induló szervezetek 80 százaléka nyerni is tudott pályázaton.

A nyertes civilek 45 százaléka kormányzati szervek által kiírt hazai pályázatokon nyert. A második legnagyobb pályázati forrás (23 százalék) hazai elbírálású Európai Unió pályázat volt. 10 százalék nyert önkormányzati pályázaton, 9 százalék más nonprofit szervezet által kiírt pályázaton, 5 százalék pedig közvetlen Unió pályázaton.

A szervezetek összességben viszonylag elégedettek azokkal kapacitásaikkal, képességeikkel, amivel pályázatot kell lebonyolítani. „Csak” 40 százalékuk nyilatkozott úgy, hogy nem rendelkeznek mindazon képességekkel, amivel sikeresen le tudnak bonyolítani egy pályázatot. Az alacsony kompetenciával rendelkező szervezetek 70 százaléka (az összes szervezet 29 százaléka) nyitott lenne képzésekre, és mindössze az összes szervezet 10 százaléka mondta azt, hogy nem

venne részt olyan képzésen, ami pályázással kapcsolatos tudást ismertetne meg a résztvevőkkel.

A Szatmár megyei civil szervezetekre a kutatás alapján nagy fokú együttműködés jellemző. A szervezetek 74 százaléka nyilatkozott úgy, hogy az elmúlt két évben volt olyan projektje, amiben más civil szervezettel dolgozott együtt. Még magasabb azok szervezeteknek az aránya (83 százalék), amelyek a jövőben együttműködnének más civilekkel különböző projektek megvalósításában.

A közös civil projektben szívesen résztvevő szervezetek szabadidő (54 százalék) és kultúra (53 százalék) területén működő szervezettel működne legszívesebben együtt. Ezt követi a magyar-magyar határon átnyúló kapcsolatok erősítése (36 százalék), a település és gazdaságfejlesztés (33 százalék), és az oktatás (32 százalék).

Ha a határon túli együttműködést vizsgáljuk, akkor elsősorban a magyar közösségek által lakott országok civil szervezetével működne szívesen együtt a szatmári civilek (61 százalék), de nem zárkoznak el a megyével határos országokban működő civil szervezetektől, és akár más országok civiljeitől sem (33-31 százalék).

Az együttműködési szándék „valódiságát” jól jelzi, hogy már az elmúlt években is sok civil alakított ki közös projekteket határon túli (elsősorban romániai) szervezetekkel – 40 százalék.

Az együttműködés nem csak a civil szektorral volt erős az elmúlt években, hanem más szektorokkal is, a szervezetek fele nyilatkozott úgy, hogy együttműködött más szektorba tartozó szervezetekkel. A leggyakoribb együttműködési partnerek az önkormányzatok (47 százalék), valamint az oktatási intézmények (44 százalék) voltak. Az összes szervezet 15 százaléka kettő vagy több partnerrel is együttműködött az elmúlt évek során.

1. Bevezetés

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat, a Kelet- Magyarországi Fiatalokért Alapítvány és a Helyi Mérték Alapítvány konzorciumának a „TANDEM-TANuljunk DEMokráciát a közös sikerért!” című pályázatának célja, hogy átfogó tudást szerezzen a Szabolcs–Szatmár–Bereg megyei civil szervezetek kapacitásairól, fejlesztési elképzeléseiről és jövőképéről. Ennek érdekében a konzorcium kutatást szervezett a megyében működő civil szervezetek bevonásával.

A kutatás alapjául szolgál a megyei civil stratégia kidolgozásának és egy olyan hosszú távú jövőkép megfogalmazásának, amely alapja lehet a megyei önkormányzat és a civil szektor hosszú távú stratégiai partnerségének és elhelyezi a megyei civil szektort is a megyei fejlesztéspolitikai térben.

A kutatást a konzorcium által megbízott Napfelkelte Alapítvány készítette az I-Stat consulting közreműködésével.

A kutatás keretében a megye területén tevékenykedő és a területfejlesztés, a környezetvédelem, a természetvédelem területén tevékenykedő, a nők és férfiak esélyegyenlőségért küzdő, valamint a helyi közösség fejlődését elősegítő civil szervezeteket kívántuk elsősorban megszólítani. A kutatásba 400 civil szervezet bevonása volt a cél előzetesen.

A projekt eredményeként azt várjuk, hogy egy valós képet kapunk a megyében működő civil szervezetek kapacitásairól, főbb sajátosságairól, fejlesztési terveiről és ennek segítségével is a projekt végeredményeként egy olyan civil stratégia jön létre, amely hosszú távú fejlesztési elképzelések alapja lehet.

2. Módszertan

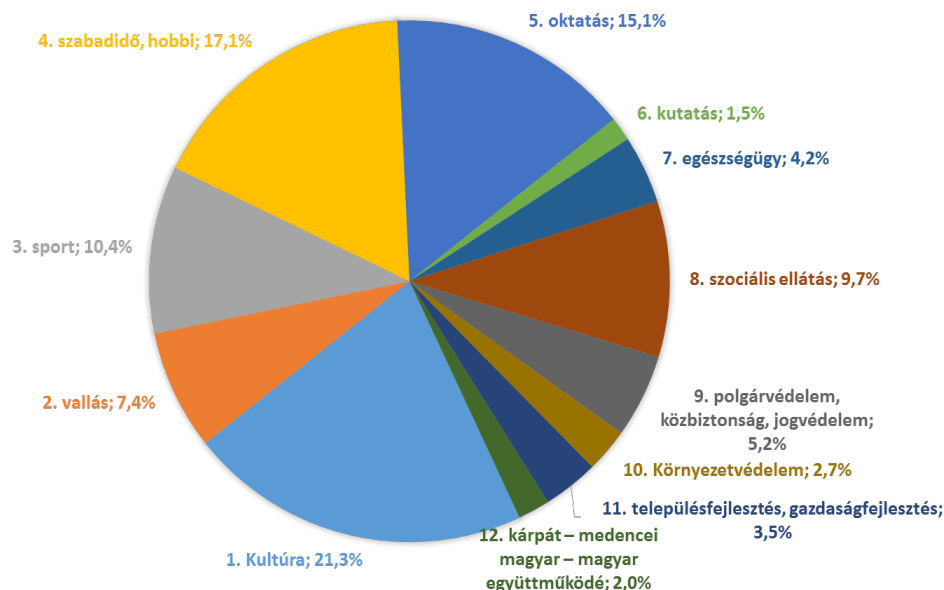
A kutatás alapsokaságát a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében működő civil szervezetek adták. A cél az volt, hogy ezen alapsokaságból vegyünk egy olyan mintát, ami megfelelően reprezentálja a megyei civil szervezeteket. A kutatás online bázison történt. A megyei Civil Információs Centrum (CIC) civil adatbázisa szolgált a kutatás mintavételi keretéhez. A mintavételi keretből véletlenszerűen kiválasztottunk 500 szervezetet, és számukra küldtük ki az online kérdőívet a kutatás első lépésében. A kutatási felhívást megjelentettük helyi civil hírleveleken is. A nem válaszoló szervezetek esetében telefonos után-követést is alkalmaztunk. Azon szervezetek, akik jelezték hogy csak papíros kitöltést vállalnak kiküldtük a papíros kérdőívet, majd rögzítettük a válaszaikat az online rendszerbe. A civil szervezetektől azt kértük, hogy valamely vezető tagjuk töltsse ki a kérdőívet, aki rálát a szervezet működésére. A kutatás 2014 június közepe és augusztus 10. között zajlott. A sikeres teljes kérdőívek száma a kutatás végén 403 lett. A kutatási jelentésben a következőkben részletesen elemezzük a kutatás alapmegoszlásait. A kutatási jelentés mellett átadott táblakötet tartalmazza több háttérváltozó szerinti bontásban is az eredményeket. A kérdőív nyitott kérdéseinek eredeti válaszai külön dokumentumban szintén olvashatók. A kutatási jelentés végére csatoltuk a lekérdezett kérdőívet.

3. Áttekintés a kutatásba bevont civil szervezetéről

3.1 Tevékenységi kör

A kutatásba bevont civil szervezetek közül a legtöbb (21 százalék) a kultúra területén tevékenykedik elsősorban (több olyan civil szervezet is lehet, akik több területen is dolgoznak, tőlük a legjellemzőbb tevékenység megjelölését kértük). Ezt követi a szabadidő és hobbi (17 százalék), majd az oktatás (15 százalék) és a sport és a szociális ellátás (10-10 százalék). A többi tevékenység aránya nem éri el a 10 százalékot. Érdekes, hogy ugyan a kulturális szervezetek mindig magas arányt képviseltek (ha alapítás időpontja szerint vizsgáljuk a szervezeteket), viszont az utóbbi pár évben nőtt még jobban az arányuk. Ezzel szemben viszont az utóbbi években alapított szervezetek között kisebb arányban találunk oktatással, szabadidő és hobbival vagy sporttal foglalkozó szervezeteket, míg vallásos területen dolgozó szervezetek aránya a 2010-2014 között alapított szervezetek között kifejezetten magas (15 százalék), főleg a teljes mintán belüli arányához képest. Hasonlóan magas az 1 millió Ft feletti összegből gazdálkodó szervezetek között a szociális ellátással foglalkozó szervezetek aránya. Míg a teljes mintában 10 százalék alatti az arányuk, ebben a kategóriában több mint a kérdezettek ötöde (22 százalék) ezen a területen tevékenykedik.

D2. MILYEN TEVÉKENYSÉGI TERÜLTEN MŰKÖDIK A CIVIL SZERVEZET?

3.2. Jogi státusz és közhasznúság

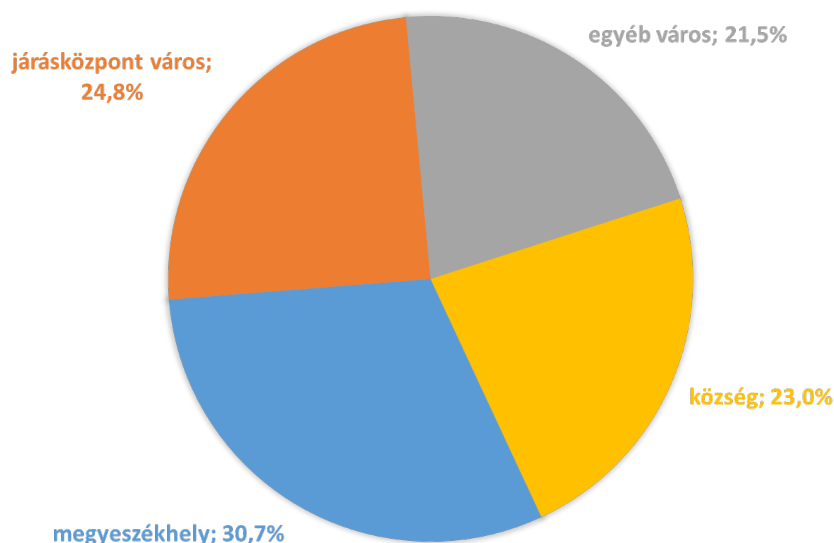
A szervezetek között többségben (61 százalék) vannak az egyesületek, mindössze minden harmadik (34 százalék) szervezet működik alapítványi formában. A rendszerváltozás utáni években alapított szervezeteknél még gyakoribb (41 százalék) volt ez a forma, de ahogy haladunk az időben előre, még inkább megnő az egyesületek aránya. Az „egyéb jogi forma” szerint működő szervezetek mindössze 5 százalékát teszik ki a mintának, ennek a formának a 1990 előtt volt valamivel komolyabb jelentősége (9 százalék), ez valószínűleg betudható a más jogi környezetnek és társadalmi berendezkedésnek.

A kutatásban résztvevő szervezetek között nagyjából fele-fele arányban vannak közhasznú és nem közhasznú szervezetek. Egészen kicsit többen (54 százalék) vannak a nem közhasznú szervezetek a közhasznúaknál (46 százalék). Ha a szervezet korát vizsgáljuk, arra lehetünk figyelmesek, hogy – nem meglepő módon – a legfiatalabb szervezeteknél valamelyest alacsonyabb (38 százalék) a közhasznúak aránya, de ezt a közhasznúsággal kapcsolatos törvényi szabályozás megmagyarázza. Viszont figyelemreméltó, hogy a „legidősebb” (1990 előtt alapított) szervezetek között is alacsonyabb (33 százalék) a közhasznúak aránya, mint a teljes megkérdezett körben.

3.3. Működési terület

A megkérdezett szervezetek nagyjából hasonló arányban vannak a különböző településtípusokból. Legtöbben (31 százalék) a megyeszékhelyről válaszoltak, ennél valamivel kevesebben, a kérdezettek negyede (25 százalék) járásközpontból küldte vissza a kérdőívet, községből 23 százalék, egyéb városból pedig 21 százalék.

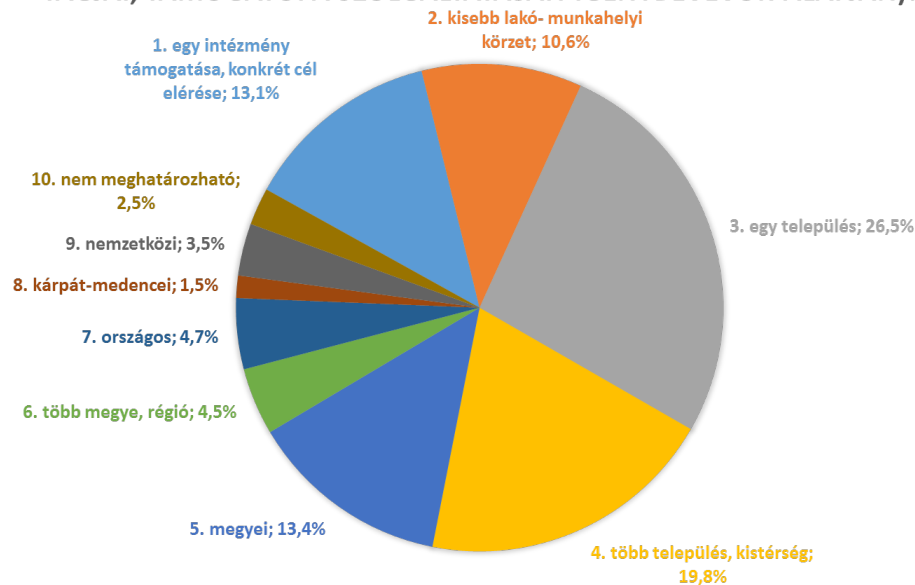
D5. A SZERVEZET SZÉKHELYE SZERINT HOVA VAN BEJEGYZVE?

A legfontosabb eltérés a különböző településtípusok között két dologban tapasztalható meg: egyrészt az alapítványok között a községben működők arány alacsonyabb (14 százalék), mint a teljes sokaságban, másrészt pedig a közhasznú szervezetek között magasabb arányban (40 százalék) találunk megyeszékhelyre bejegyzett szervezetet, mint a nem közhasznúak esetében.

Ha a bejegyzés helye mellett azt is vizsgáljuk, hogy konkrétan milyen területen működik a szervezet, azt látjuk, hogy a szervezetek közel negyedének (24 százalék) egy intézmény vagy konkrét cél elérésére korlátozódik a tevékenysége vagy csak a kisebb munkahelyi vagy lakókörnyezetre terjed ki a hatóköre. A szervezetek közel kétharmada (60 százalék) viszont vagy egy vagy több településre, adott esetben egész megyére kiterjedően gyakorolja a tevékenységét. A kérdezettek 14 százaléka nyilatkozott úgy, hogy ennél is nagyobb a hatóköre. Ezek között vannak olyan szervezetek, akik „csak” több megyére vonatkozóan végzik tevékenységüket, de akadnak országos, kárpát-medencei és nemzetközi szervezetek is.

D6. KÉRJÜK ADJA MEG A SZERVEZET HATÓKÖRÉT (TEVÉKENYSÉGE, CÉLJA, TAGJAI, TÁMOGATÓI A SZOLGÁLTATÁSAIT IGÉNYBEVEVŐK ALAPJÁN)!

Az utóbbi években alapított szervezetek közül kiemelkedik (36 százalék) azok száma, amelyeknek egy településre terjed ki a hatókörük. Alapítványok között azoknak az aránya magasabb (25 százalék), amelyek egy konkrét cél érdekében vagy intézmény támogatására jöttek létre. Egyesületek esetében egy (30 százalék) vagy több településre (kistérség) (25 százalék) kiterjedő tevékenység jellemzőbb, mint általában a megkérdezett települések esetében. Ha ezeknek a szervezetnek a gazdálkodását vizsgáljuk, nem meglepő módon, minél nagyobb területen mozog, annál nagyobb a költségvetése. A kisebb területen működő szervezetek egyre kisebb arányban képviseltetik magukat, ahogy haladunk az egyre magasabb kategóriák felé. Ez a trend addig igaz, amíg legfeljebb egy településre kiterjedő szervezetről beszélünk. Amint már több település a működési területnek, már megfordul a tendencia, és egyre nagyobb arányban vannak az adott kategórián belül, ahogy haladunk a magasabb költségvetésből dolgozó kategóriák felé.

Korábban már írtuk, hogy a szervezet bejegyzését tekintve hogyan oszlik meg a településtípusok között, illetve elég részletesen kitértünk arra is, hogy mekkora területileg az a hatókör, ahol tevékenykedik egy szervezet. Viszont ez a két jellemző mellett van egy harmadik, amelynek a szerepe hasonlóan fontos, ha szeretnénk teljesebb képet kapni egy civil szervezet működéséről. Ez a jellemző pedig az, hogy városban vagy inkább községben működik-e a

szervezet. A kutatásunkban résztvevők fele (50 százalék) egyértelműen úgy nyilatkozott, hogy városban működik, harmaduk (33 százalék) pedig egyértelműen a községet jelölte meg. A kérdezettek hatoda (17 százalék) pedig vagy azt mondta, hogy vegyes vagy nem meghatározható. Nyilván a nemzetközi vagy a kárpát-medencére is kiterjedő tevékenységű szervezetek jelentős része is ezt jelölte meg. Az nem is okoz meglepetést, hogy a bejegyzés szerint a megyeszékhelyen vagy a járásközpontként funkcionáló városok esetében 60 százalék (68 és 64 százalék) fölött van a városban működő szervezetek aránya, viszont az érdekes, hogy az alapítványok 60 százaléka is városban működik. Hasonló érdekesség az, hogy közhasznú szervezetek esetében közel háromszor annyian (60 százalék) vannak a városban működők, mint a községben (23 százalék), és így a nem közhasznúak között már többen is vannak a községben (43 százalék) működő szervezetek, mint azok, akik városban működnek (41 százalék). Nagyon hasonló képet mutat az, hogy van-e fizetett alkalmazottjuk. Ott, ahol nincs ilyen, ott jóval magasabb (57 százalék) vannak a városi tevékenységű szervezetek, míg azok között, ahol van fizetett alkalmazottja a szervezetnek, ismét (ugyan csak minimálisan, de mégis) magasabb arányban találunk községben működő (39 százalék) szervezetet, mint olyat, amely a városban tevékenykedik (38 százalék). Ha megvizsgáljuk azt is, hogy egy szervezet mennyi pénzből gazdálkodik, ahogy megyünk a magasabb kategóriák felé, úgy nő a városban működő szervezetek aránya, és – értelemszerűen – ezzel együtt ugyanígy csökken a községben működők aránya.

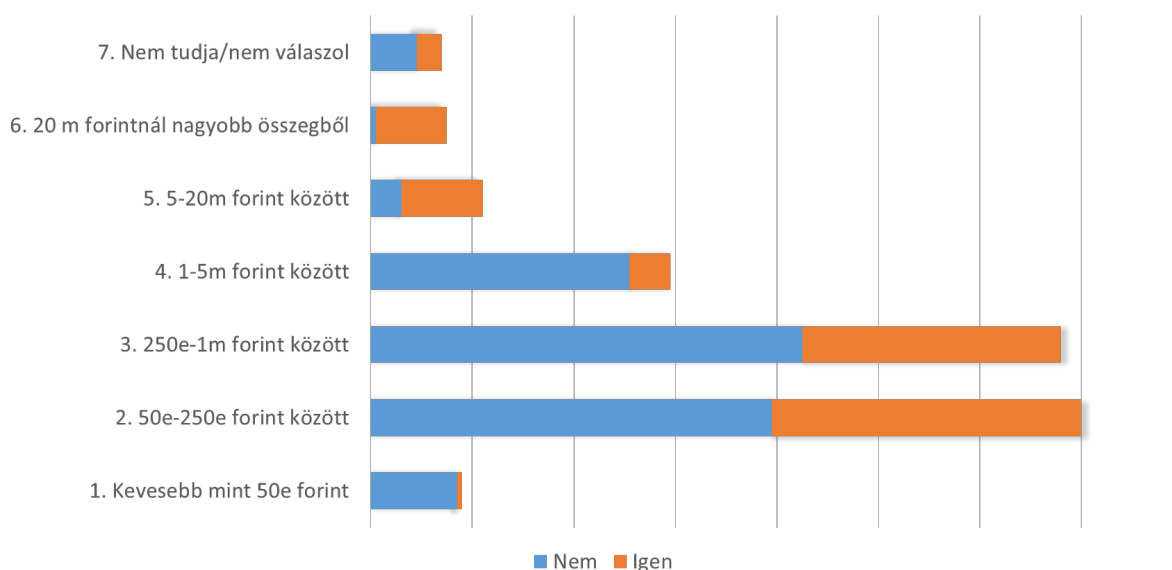
3.4. A szervezet gazdálkodása, anyagi helyzete

Ha ez utóbbi kérdést (mennyi pénzből gazdálkodik a szervezet) részletesebben is megvizsgáljuk, azt láthatjuk, hogy elenyésző (5 százalék) azon szervezetek aránya, akik 50ezer Ft-nál kevesebből gazdálkodnak egy évben. A legjellemzőbb (35 százalék) az, hogy éves szinten 50ezer és 250ezer Ft közötti összegből gazdálkodnak a szervezetek. De hasonlóan magas (34 százalék) azok aránya, akiknek évi 250ezer forintnál több, de egymillió forintnál kevesebb áll rendelkezésre. Ahogy látszik, ez a két csoport

kiteszi a kérdezettek közel háromnegyedét, úgyhogy nyugodtan kijelenthetjük, hogy a szervezetek túlnyomó része 1 millió Ft alatti összegből működik. 15 százalékuk a szervezeteknek működik 1 és 5 millió közötti összegből, 5 százalékuk 5 és 20 millió közötti összegből és mindössze a szervezetek 4 százalékának áll rendelkezésre évi 20 milliónál magasabb összeg. A közhasznú szervezetek valamelyest jobbak az anyagi lehetőségeik, 72 százalékuknak 250 ezer Ft feletti összeg áll rendelkezésre, ezzel szemben a nem közhasznúak 49 százalékának ez alatti összegből kell gazdálkodnia egy évben.

Ha ezek után külön vizsgáljuk azokat a szervezeteket, akiknek van fizetett alkalmazottjuk, azoktól, akiknek nincs, látunk ugyan minimális különbségeket, de annyira nem nagyokat, mint amire számítottunk eredetileg. Akiknek van fizetett alkalmazottjuk, ott is viszonylag magas (40 százalék) azon szervezetek aránya, ahol 250 ezer forintnál kevesebből gazdálkodnak.

D10. MEKKORA ÖSSZEGBŐL GAZDÁLKODHAT A SZERVEZET 1 ÉVBEN?
D8. VAN-E A SZERVEZETNEK FIZETETT ALKALMAZOTTJA?

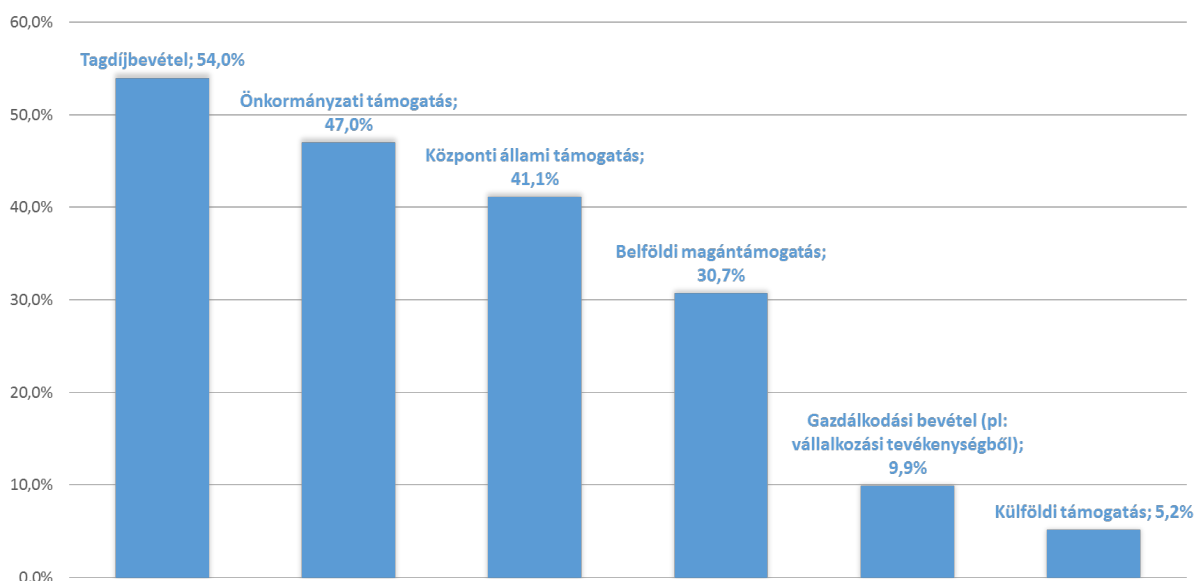
Az állami illetve önkormányzati támogatások tekintetében sincs lényeges különbség abban, hogy egy szervezet kap-e ilyen jellegű támogatást. Egyedül talán abban mutatkozik meg, hogy azok között, akik kapnak ilyen támogatást, azok között sokkal alacsonyabb (1 százalék) azok aránya, akik 50 ezer forintnál kevesebből gazdálkodnak, mint azoknál, akik nem kapnak ilyen (11 százalék). De a többi kategóriában nem találtunk

lényeges eltérést, tehát úgy tűnik, hogy alapjaiban nem az (ön)kormányzati támogatás az, ami meghatározza egy szervezet költségvetését.

De ha nem az állami (és önkormányzati) támogatások határozzák meg alapvetően egy szervezet költségvetését, akkor miből és hogyan áll össze az az éves összeg, amit a korábbiakban bemutatunk már? Érdekes lenne megvizsgálni, hogy az egyes szervezeteknek milyen arányban és hogyan áll össze az az éves összeg, amelyről beszámoltak, hogy tudnak vele gazdálkodni. Valószínűleg ennyire részletesen a kérdezett szervezetek sem tudnák megmondani és talán nem is érdemes ennyire mélyen belemenni, viszont az érdekes, hogy a sok-sok lehetséges bevételi forrásból az egyes szervezetek mekkora részének van bevétele. Tehát nem arról az oldalról megközelítve, hogy az adott szervezetnek mekkora jelentőségű az adott bevétel, hanem hogy a szervezetek mekkora részének elérhető el az forrás.

Ami az eredményeket illeti, a legmeghatározóbb bevételi forrás a tagdíjbevétel, a kérdezett szervezetek 54 százaléka rendelkezik ezzel a bevételi forrással. Ezt követi az önkormányzati támogatás (47 százalék), az állami (központi költségvetési) támogatás 41 százalékkal, majd a belföldi magántámogatás 31 százalékkal. Ezek mellett a gazdálkodási tevékenységből származó bevétel (10 százalékát érinti a szervezeteknek) és a külföldi támogatás (5 százalék) elhanyagolható.

D11. AZ ALÁBBI TÁMOGATÁSI, BEVÉTELI FORMÁKBÓL MELYEKSEL RENDELKEZIK A SZERVEZET?

Az utóbbi években alapított egyesületeknél még jóval meghatározóbb a tagdíj, mint bevételi forrás, az újabb szervezeteknek még a háromnegyede (74 százalék) rendelkezik ezzel a bevételi forrással, és ahogy megyünk az egyre régebben alapított szervezetek felé, egyre csökken az aránya ennek a forrásnak. Nagyjából ugyanilyen magas az arány (75 százalék) az egyesületek esetében a tagdíjat illetően (ez az alapítványoknál csak minden ötödikre (19 százalék) igaz). További érdekesség, hogy az egyesületek esetében önkormányzati bevétellel az egyesületek nagyobb része rendelkezik (52 százalék), mint amennyien (36 százalék) központi, állami támogatást kapnak. Ugyanez az alapítványok esetében fordított: az ő esetükben csak 39 százalék részesül önkormányzati támogatásban, ezzel szemben központi állami támogatást az alapítványok több mint fele, 52 százalékuk kap.

Hasonló a helyzet a közhasznú szervezeteknél (ami nem meglepő, hiszen a jogi formánál már kitértünk a két tényező kapcsolatára), az ő esetükben jellemzőbb (53 százalék) a központi állami támogatás, mint az önkormányzati (42 százalék). Ezzel szemben a nem közhasznú szervezetek esetében az önkormányzati támogatás meghatározóbb (51 százalék) a központi államival (31 százalék) szemben.

Ahogy haladunk a megyeszékhelyektől az egyre kisebb települések felé, azt látjuk, hogy azok aránya, akik központi állami támogatást kapnak, egyre alacsonyabb. Megyeszékhelyen tevékenykedő szervezeteknek még az 54 százaléka kap ilyen, ezzel szemben a községben bejegyzetteknek már csak a 31 százaléka. Érdekes különbség mutatkozik abban a tekintetben is, hogy van-e fizetett alkalmazottja a szervezetnek. Ahol nincs fizetett alkalmazott, azon szervezetek 68 százaléka támaszkodik a tagdíj-bevételre, ahol pedig van, azok a szervezetek közül pedig csak minden harmadik (31 százalék). Figyelemre méltó az is, hogy a fizetett alkalmazottal rendelkezők esetében közel kétszer akkora (59 százalék) az olyan szervezetek aránya, akik kapnak központi állami támogatást, mint azok esetében (30 százalék), akik nem. Ezt a két tényezőt nyilván befolyásolhatja sok minden, akár a szervezetek arculata, tevékenységi köre stb. de alapvetően úgy tűnik, hogy az állami támogatás erősen megkönnyíti azt egy szervezetnek, hogy fizetett alkalmazottja legyen. (Még az is elképzelhető, hogy ez célzott támogatás volt,

ebben az esetben pedig a szervezet kötelezhető is arra, hogy fizetett alkalmazottja legyen.)

Korábban utaltunk rá, hogy a szervezet anyagi helyzetét befolyásolja ugyan, de alapjaiban nem határozza meg az, hogy kap-e állami támogatást vagy sem. Ezt kiegészítve fontosnak tartjuk megemlíteni, hogy a legmagasabb kategóriájú (évi 1 millió Ft fölötti összegből gazdálkodó) szervezetek 59 százaléka kap kormányzati támogatást, ugyanez az 250 ezer Ft alatti szervezetek esetében már csak 28 százalék. Azt, hogy a belföldi magántámogatásokkal a szervezetek mekkora hányada rendelkezik, úgy tűnik, szintén befolyásolja a szervezet gazdálkodása, hiszen a legalsó, 250 ezer alatti szervezetek esetében ez csak 21 százalék, míg a „leggazdagabb” szervezeteknél 43 százalék. Bár nagy valószínűséggel az ok-okozati irány fordított, és inkább afelé mutat, hogy a magántámogatásokkal rendelkező szervezetek rendelkeznek nagyobb éves kerettel.

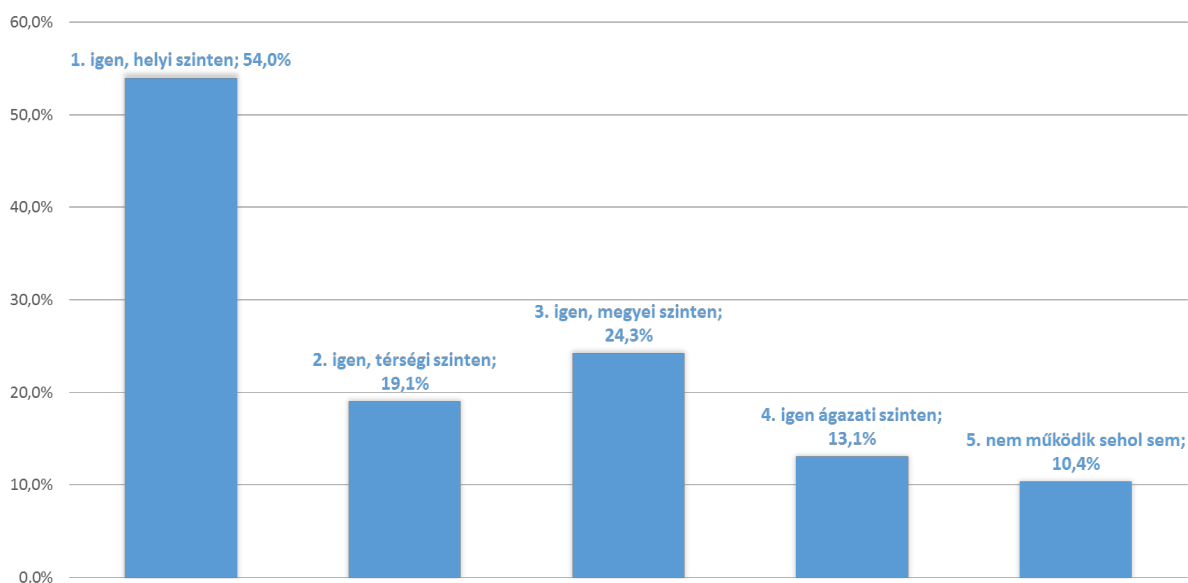
4. Civilek és a politika

4.1. A civil szféra és az önkormányzat, kormányzat együttműködése

A kérdezettek túlnyomó része (70 százalék) fontosnak tartja a civil szektor és az önkormányzati, kormányzati szektor intézményes párbeszédét. Ezzel szemben csak 9 százalék gondolja úgy, hogy ez nem fontos. Az alapján véve nem meglepő, hogy nagyon sok szervezet úgy látja, hogy erre a párbeszédre szükség van, ami sokkal inkább elgondolkodtató, hogy 22 százaléka a szervezetnek nem tudott vagy nem akart válaszolni erre a kérdésre, tehát vélhetően nincs kialakult álláspontja vagy véleménye a témában, pedig az önkormányzatok és a kormányzat illetve a civil szféra együttműködése szempontjából megkérdőjelezhetetlen fontosságú a párbeszéd.

Azt is vizsgáltuk, hogy érzik a civil szervezetek, jelenleg mennyire működik jól ez az együttműködés. Mindössze 10 százalék volt, aki úgy vélte, sehol sem működik ez, a többiek mind úgy gondolták, hogy legalább valamilyen szinten működik. A szervezetek legnagyobb arányban (54 százalék) a helyi szintű együttműködést jelölték meg jól működő területnek, ennél valamivel kevesebben (24 százalék) a megyei szintet. Térségi szinten mindössze a szervezetek 19 százaléka szerint jó az együttműködés, ágazati szinten pedig még ennél is kevesebb, 13 százalék vélte úgy, hogy jó az együttműködés.

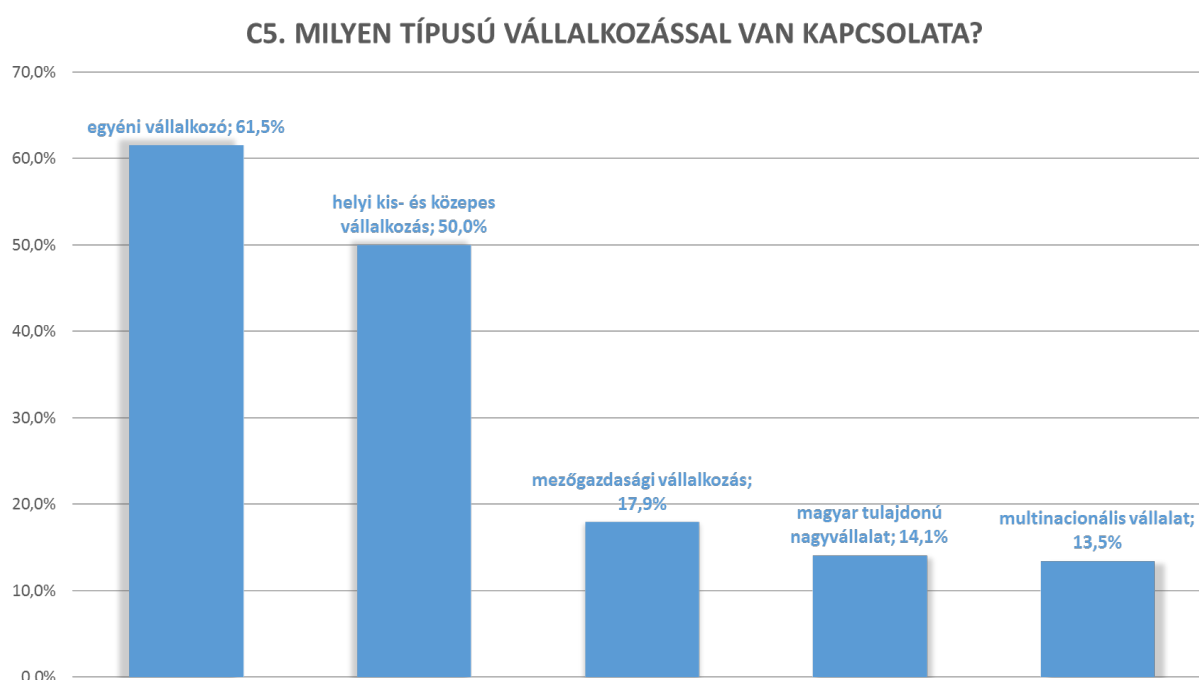
C2. VÉLEMÉNYE SZERINT MŰKÖDIK E JELENLEG AZ ÖNKORMÁNYZATI, KORMÁNYZATI ÉS A CIVIL SZEKTOR EGYÜTTMŰKÖDÉSE?

Az előbbieken általánosságban bemutattuk, hogyan vélekednek a szervezetek a kormányzat illetve önkormányzat és a civil szektor együttműködéséről illetve annak szükségességéről. A következőkben azt szeretnénk bemutatni, hogy melyik területeken tartják ezt fontosnak. Ez az, ami igazán tudja segíteni a döntéshozókat és mindenki mást, akit érint ez a téma, hiszen így arról is információ lesz, hogy melyik az a terület, ahol jobban érdemes erősíteni. A legnagyobb arányban (56 százalék) a szervezetek a pályázati együttműködést jelölték meg, azaz a kérdezettek több mint fele fontosnak tartja, hogy ezen a téren erősödjék az együttműködés. Közel ugyanennyien (47 százalék) említették az információhoz való jutást, és a helyi kulturális és szabadidős programok terén (46 százalék). Legkevesbé fontos két téma az egyesület alapszabályának (32 százalék) és a terület- és településfejlesztésben (30 százalék) való együttműködés erősítése. Fontos hangsúlyozni, hogy még ez a két utóbbi is a jelentős részét érintik a szervezeteknek, hiába szerepelnek a lista végén, tehát úgy tűnik, hogy az együttműködést gyakorlatilag minden területen erősíteni kell (és a vélemények különbsége inkább csak hangsúlybeli eltolódást jelent).

4.2. Kapcsolat a vállalkozásokkal, a gazdasági szektorral

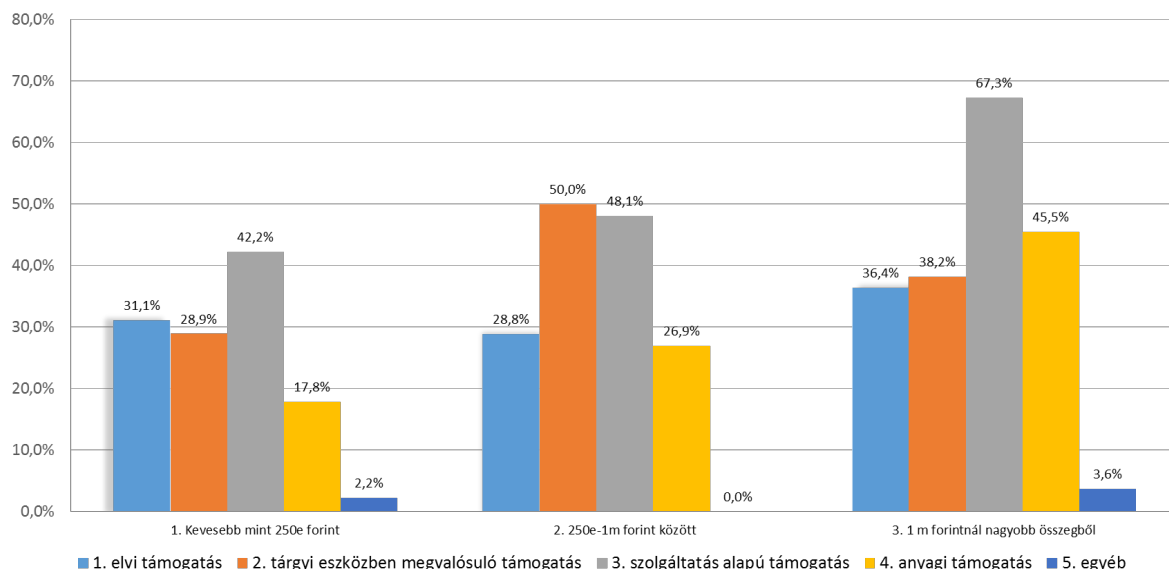
A megkérdezett civil szervezetek kisebb részének, 39 százalékának van kapcsolata valamilyen vállalkozással. Van, akinek több (típusú) szervezettel is kapcsolata van. A leginkább (62 százalék) egyéni vállalkozóval való kapcsolatot jelent ez, de a helyi kis- és közepes vállalkozásokról is a (cégekkel kapcsolatot tartók) fele (50 százalék) úgy nyilatkozott, hogy van velük kapcsolat. Ennél a kettőnél sokkal kevésbé jelentős a mezőgazdasági vállalkozással (18 százalék), a magyar tulajdonú nagyvállalattal (14 százalék) vagy a multinacionális céggel (13 százalék) való kapcsolat.

A leginkább elterjedt együttműködési forma a cégek részéről a szolgáltatás alapú támogatás. Ez a cégekkel együttműködő szervezetek 54 százalékára jellemző. Ezen kívül még három együttműködési forma meghatározó, ezek egyenként a támogatott szervezetek 30-40 százalékát érintik. Ezek közül a legnagyobb arányban (39 százalék) a tárgyi eszközökben megvalósuló való támogatást említették, ezt követi az elvi támogatás (32 százalék) és az anyagi támogatás (30 százalék). Ezeknek az együttműködéseknek (eltekintve talán az elvi támogatásból) a jelentőségét talán az támasztja alá a legerősebben, hogy az évi 250 ezer forintnál kevesebből gazdálkodó szervezetek mindössze 18 százaléka kap anyagi támogatást, a 250 ezer és 1 millió forint közöttiek 27

százaléka, az 1 millió forint fölöttieknek pedig 45 százaléká. Hasonlóan van ez a szolgáltatásbeli támogatással is, ott rendre 42, 48 és 67 százalék az arány. Érdekes, hogy tárgyi jellegű támogatásban már más kép rajzolódik ki, a legmagasabb arányban (50 százalék) a középső tartományban lévő szervezetek számoltak be ilyen jellegű támogatásról.

C6. MILYEN TÁMOGATÁSI FORMÁN ALAPUL A VÁLLALKOZÓVAL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉSE?

4.3. Részvétel a közügyekben

Különböző módokon lehet a közügyekben cselekedni, a problémák megoldásáért fellépni. A kérdőívben felsoroltunk néhány lehetséges módot és arra kérdeztünk rá, hogy az elmúlt néhány évben előfordult-e, hogy ezek közül a dolgok közül valamelyiket megpróbálta a civil szervezeti vezető. A tizenkét felsorolt lehetséges mód között elég komoly eltérések vannak, legkevesebben (5 százalék) a politikai műsorokhoz SMS-ben való szavazást illetve hozzászólást jelölték meg olyanként, ami előfordult már velük, legtöbben pedig (63 százalék) a kapcsolatba lépést önkormányzati képviselővel vagy politikussal. Ez utóbbi nem is annyira meglepő, hiszen a fejezet elején már az önkormányzattal és állami szervekkel való együttműködés fontosságára rámutattunk, így ebben a kérdésben is ez köszön vissza.

Az már inkább meglepő, hogy ezt a magas arányt (a kérdezettek közel kétharmada jelentősnek mondható) csak nagyon leszakadva követi bármilyen más tevékenység. A kérdezettek kevesebb, mint egyharmada (29 százalék) tevékenykedett valamilyen politikai pártban, vagy vett részt annak rendezvényein. Kevesebb, mint az egyötödük (19 százalék) nem vásárolt elvi okból bizonyos árucikkeket (politikai, etikai vagy környezetvédelmi megfontolásból). Közel ugyanennyien (18 százalék) vettek részt más politikai szervezet vagy politikai mozgalom munkájában, bár valószínűleg a kettő között jelentős átfedés is elképzelhető.

Tiltakozó levelet vagy petíciót a kérdezettek 15 százaléka írt már alá, és 14 százaléknyan vannak azok, akik szándékosan nem vásároltak, bojkottáltak bizonyos árucikkeket. Valószínűleg ezeknek egy jelentős része (még az is lehet, hogy szinte mindenki) érintett az elvi okokból való vásárlásban, érdekes, hogy 5 százalékkal többen vannak, akiket az elvek vagy a meggyőződés vásárlásra ösztönzött, mint azok, akiket eltántorított tőle. Főleg ez annak fényében érdekes, hogy a civil társadalomban is vannak olyan meghatározó irányzatok, amelyek összességében a fogyasztásnak a visszaszorításáért (vagyis inkább annak ésszerűsítéséért és tudatosságának elősegítéséért) küzdenek. A kutatásban résztvevők 13 százaléka viselt vagy helyezett ki politikai jelvényeket, jelképeket. Itt is valószínűsíthető, hogy a politikai pártokban, szervezetekben vagy mozgalmakban való részvétellel erőteljesen egybeesik ez a fajta részvétel a közügyekben.

Szintén a kérdezettek 13 százaléka nyilatkozott úgy, hogy előfordult, hogy újságcikket vagy hozzászólást írt valamilyen közéleti ügyben. Ez annak fényében is igencsak jelentős, hogy az utolsó négy helyre szorult részvételi mód mind-mind olyan, amely mindenki számára elérhető, tehát nem csak, hogy törvényes lehetősége van rá, hanem semmi egyéb nem kell hozzá, mint egy adott irányú szándék, és gyakorlatilag mindenki számára nyitva áll ez a lehetőség. A rögtön ezt követő részvétel törvényes, nyilvános tüntetésen vagy demonstráción (11 százalék) például rögtön egy ilyen lehetőség, hiszen tényleg nem szükséges más, mint elkötelezettség a téma iránt, és rászálni az

időt. De még talán ennél is egyszerűbb és könnyebben végrehajtható feladat hozzászólni internetes fórumon politikai témában (9 százalék).

A lista két utolsó helyezettje az, hogy betelefonált-e telefonos rádióműsorba közéleti kérdések kapcsán (6 százalék) és a már említett SMS-ben való szavazás vagy hozzászólás valamelyik politikai műsorhoz.

**C8. KÜLÖNBÖZŐ MÓDOKON LEHET A KÖZÜGYEKBE CSELEKEDNI, A
PROBLÉMÁK MEGOLDÁSÁÉRT FELLÉPNI.
AZ ELMÚLT NÉHÁNY ÉVBEN ELŐFORDULT-E, HOGY ÖN EZEK KÖZÜL A
DOLGOK KÖZÜL VALAMELYIKET MEGPRÓBÁLTA?**

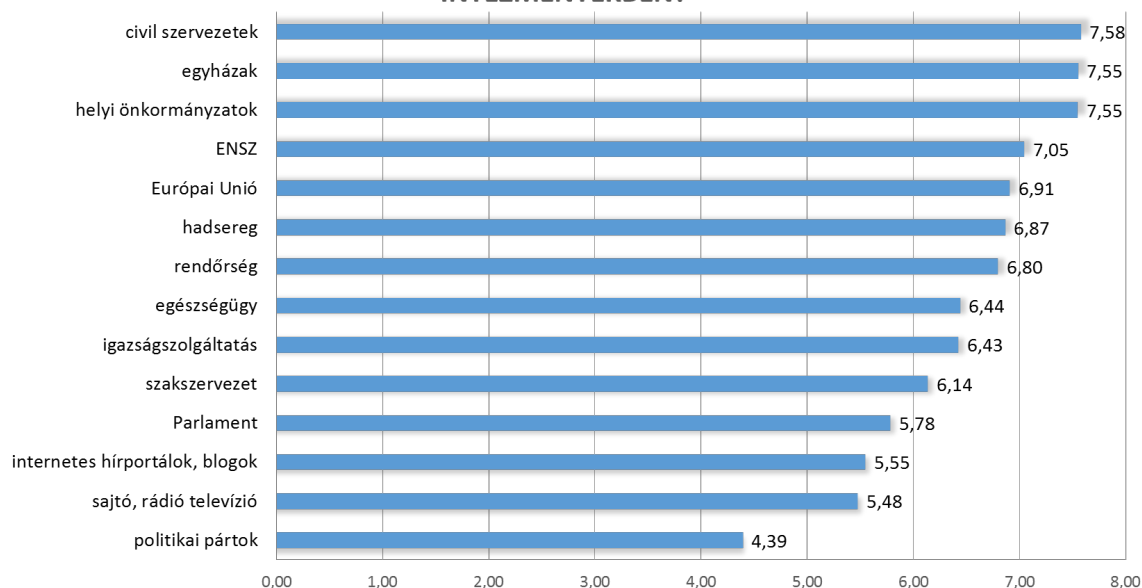

4.4. Bizalom az intézményekben

A korábbi kérdések során már szóba került az együttműködés a civil szféra és az állami intézmények között. Bemutattuk a gazdasági élet szereplőivel való kapcsolatokat és támogatási formákat, illetve azt is, hogy melyik területen lenne igény a civil szervezetek részéről a szorosabb együttműködésre és ez milyen formában szeretnék, hogy megvalósuljon. A következőkben azt fogjuk bemutatni, hogy az egyes intézmények felé milyen erős a bizalom a civil szféra résztvevői felől. Arra kértük a kutatásban résztvevőket, hogy az egyes intézményeket értékeljék 0-10-ig aszerint, hogy milyen erős a bizalom az irányukba, ahol a 0-s érték jelentette azt, hogy egyáltalán nem bízik az adott intézményben, a 10-es pedig azt, hogy teljes mértékben megbízik. Összesen 14 intézményről mondhatták el így a véleményüket, és ezek átlagából képeztünk egy bizalmi indexet.

A civil szervezetek – érvényesítve a papírformát – leginkább a civil szervezetekben bíznak, átlagban egy 7,58-as értéket adva. Ebbe főleg részletebben is belemenni, hiszen nyilván ez a szektor, amit ismernek, és mozognak benne évek óta, tehát nem meglepő ez az érték. Közel ugyanilyen erős (7,55) a bizalom az egyházak felé. Ez talán abból adódhat, hogy a civil szektor (főleg helyi szinten) pl. szociális vagy karitatív célok megvalósításában gyakran együttműködik valamilyen egyházzal kapcsolódó szervezettel. A helyi önkormányzatok azonos (7,55) pontszáma azért is figyelemre méltó, mert ha összevetjük ezt pl. a Parlament értékével (5,78), akkor látszik, hogy a helyi szinten lévő politikusok, döntéshozók felé sokkal nagyobb a bizalom, valószínűleg ez a kézzelfoghatóbb együttműködésnek köszönhető, illetve a közvetlen kapcsolatnak és a személyes ismeretségnek. Érdekes módon a távolabb lévő intézmények, mint az ENSZ (7,05) vagy az EU (6,91) felé is nagyobb a bizalom, mint a Parlament felé, holott személyes ismeretség vagy kapcsolat nem nagyon képzelhető el, mint az önkormányzatok esetén. Az egyéb állami szervek nagyjából hasonló értéket kaptak, a hadsereg (6,87), a rendőrség (6,80), az egészségügy (6,44) és az igazságszolgáltatás (6,43) felé mind-mind közepesnél valami erősebbnek mondható a bizalom. Ezeket követi a szakszervezetbe vetett bizalom (6,14), majd a már korábban említett Parlament iránti bizalom (5,78). A lista utolsó előtti két helyezettje a média területéről kerül ki, az internetes hírportálok és blogok 5,55-ös átlagos értékelést kaptak, a hagyományosabb média pedig (sajtó, rádió, televízió) 5,48-at. A lista legvégén található némileg leszakadva a politikai pártok iránti bizalom (4,39).

C9. ÖN SZEMÉLY SZERINT MENNYIRE BÍZIK MEG A KÖVETKEZŐ INTÉZMÉNYEKBE?

Összességében elmondható, hogy a kormányzat és a politikai pártok felé a leggyengébb a bizalom, és úgy tűnik, hogy helyi szinten (önkormányzat, egyház) működik a leginkább az együttműködés, és így itt a legerősebb a bizalom. Ugyanakkor azt is fontos megjegyezni, hogy átlagban sehol nem jöttek ki szélsőséges értékek, tehát a 4,39 és 7,58 közötti értékek nagyrészt középen helyezkednek el, ami egyfelől azt is jelenti, hogy minden területen lehetne még erősíteni a bizalmát a civil szférának, ugyanakkor azt is mutatja, hogy tűzoltás-szerű beavatkozásra sehol nincs szükség, mert a civil szereplők általános bizalmi indexe egy erős közepesnek mondható.

5. Pályázatok, együttműködések, fejlesztések

5.1 Szervezet-fejlesztés

A kutatásba bekerült szervezetek 55 százaléka fogalmazta meg, a hosszú-távú céljait. A legtöbb szervezet (40 százalék) a szervezet tevékenységéből fakadó hosszú-távú célokat jelölt meg. A legfőbb célok, a hagyományőrzés, a sport és az időskori ellátással kapcsolatos fejlesztések körül csoportosultak, de a nyitott kérdés is jól mutatja a megyei szervezetek sokszínűségét. A szervezetek hat százaléka nevezett meg az általánosnál konkrétabb célokat, kapacitásbővítést, a fizetett/önkéntes állomány bővítését, eszközbeszerzést, infrastrukturális fejlesztéseket. További 10 százaléknál olyan szervezet volt, ami elsődlegesen a megmaradását jelölte meg hosszú-távú céljának. Érdekes, hogy utóbbi szervezetek nem elsősorban az alacsonyabb bevételű szervezetek körül kerültek ki, hanem a régi, akár már rendszerváltás környékén alakított szervezetek közül.

A szektor forrásigényét jelzi, hogy a civilek 62 százaléka nyilatkozott úgy, hogy maradt már el fejlesztése, mert nem jutott rá forrás. Bizonyos szervezeti típusoknál átlag feletti arányban jeleztek fejlesztés elmaradást. Ez elsősorban az egyesületekre volt jellemző, az alapítványoknál kevésbé. Érdekes az is, hogy az 1 millió forint bevétel feletti szervezetek panaszkodtak inkább forráshiányra. Ez vélhetően azt jelzi, hogy ezek azok a szervezetek, ahol professzionálisan megpróbálják átgondolni a gazdálkodást, és célokat. Az alacsonyabb bevételű, gyakran ad-hoc módon működő szervezetek a célok és prioritások kijelölésében sem erősek sokszor, ezért a fejlesztési célok sem tiszták minden esetben.

A forráshiány miatt elmaradt fejlesztéseket pontosan is meg tudják fogalmazni a civilek. Legjellemzőbben valamilyen eszköz-beszerzés maradt el (22 százalék), vagy infrastruktúra fejlesztés, kapacitás bővítés (14 százalék). A szervezetek 12 százaléka számolt be arról, hogy konkrét programokat nem tudott megszervezni forráshiány miatt. A civilek 8 százaléka említette, hogy

forráshiány miatt nem tudta megtartani és vagy bővíteni az alkalmazotti állományát, vagy nem tudott a működési feltételekre, a bedolgozók bérére, cafeteriájára pénzt elkülöníteni.

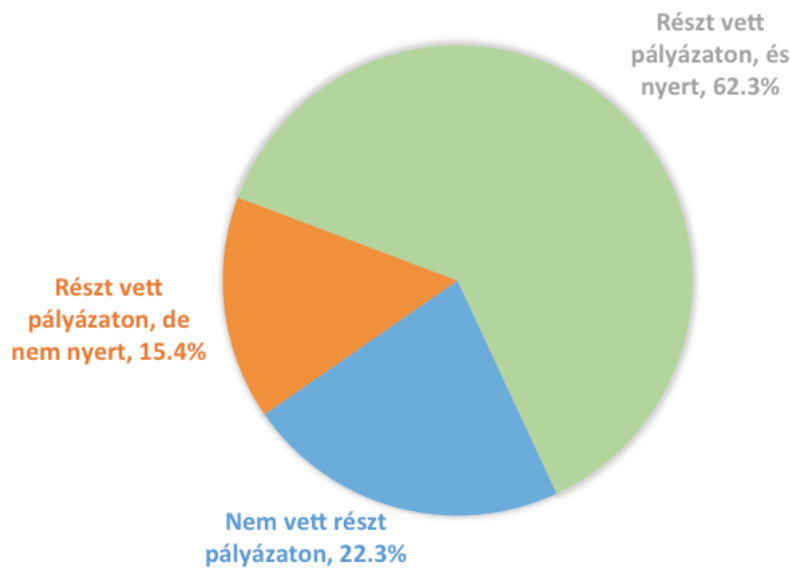
A jövőbeli stratégia elképzelések ráépülnek azokra a projektekre amiket a szervezetek forráshiány miatt nem tudtak megvalósítani, elsősorban ezekre koncentrálnának a civilek a jövőben. Tehát az eszközbeszerzések és infrastruktúra fejlesztések állnak a középpontjában a jövőbeli terveknek, illetve kisebb arányban konkrét programok, projektek.

A szervezetek döntő része keresi azokat a lehetőségeket, amikkel meg tudja valósítani a projektjeit. Ezt jól mutatja, hogy a civilek 78 százaléka vett részt pályázaton az elmúlt két évben. A kérdés más változókkal való összevetése jól mutatja, hogy a szervezeteknek el kell érni egy bizonyos szintű professzionalizálódást, hogy tudjanak indulni pályázatokon. Minél magasabb volt egy szervezet bevétele, annál valószínűbb, hogy indult pályázaton. Az egyesületek ebben az esetben is aktívabbnak bizonyultak, akár csak a közhasznú szervezetek. Ebben a kérdésben a szervezet székhelye is számít, a közszékhelyen működő civilek valamivel inaktívabbnak bizonyultak a pályázatokban.

Azon szervezetek, akik nem indultak pályázaton leginkább azzal indokolták ezt, hogy nem volt elég emberük a pályázatok lebonyolítására, túl bonyolultnak tartják a pályázati adminisztrációt, vagy egyáltalán nem is ismerik a pályázatokat. Ezek az indokok a nem induló szervezetek 20-25 százaléka esetében merültek fel. Viszonylag kevés olyan szervezet volt, ami azzal indokolta, hogy nem indult pályázaton, hogy nem volt szüksége pályázati pénzre a projektje megvalósításához, vagy nem volt egyáltalán projektje sem, amihez pályázati pénz kellett.

A pályázaton induló szervezetek 80 százaléka nyerni is tudott pályázaton. Ha a teljes mintát nézzük, akkor pedig az összes civil 62 százaléka nyert pályázaton.

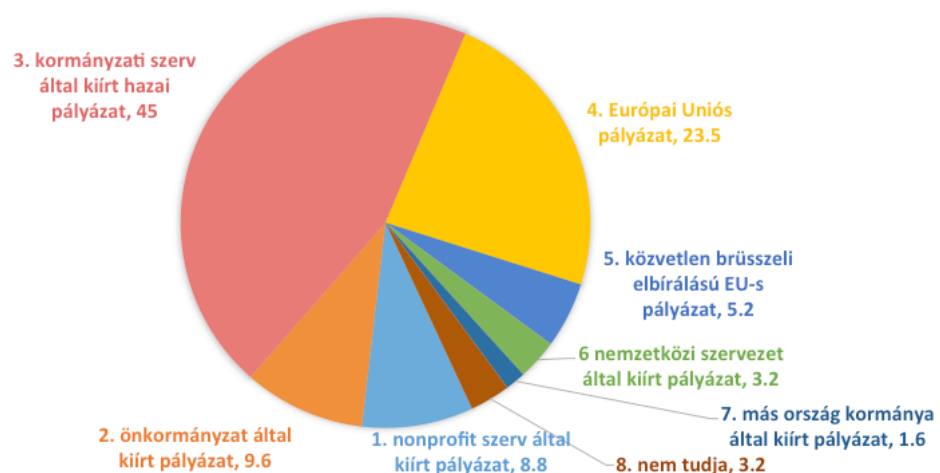
F5-7. PÁLYÁZATOK AZ ELMÚLT KÉT ÉVBEN

Az 1 millió forint bevételű szervezetek közel 100 százaléka nyert pályázaton. Itt azonban fontos kiemelni, hogy a magasabb bevétel sok esetben már a pályázat következménye is lehet. A közszégi szervezetek valamivel átlag alatt nyertek az elmúlt két évben, a közhasznú szervezetek pedig valamivel átlag felett.

Fontos eredmény, hogy a nyertes civilek ugyanakkora aránya számolt be arról, hogy maradtak el fejlesztési az elmúlt években forráshiány miatt, mint azok a szervezetek, amelyek nem nyertek.

F8. MILYEN JELLEGŰ PÁLYÁZATI KIÍRÁS KERETÉBEN VALÓSÍTOTTAK MEG PROJEKTEK?
BÁZIS: NYERTEK PÁLYÁZATOT

A nyertes civilek 45 százaléka kormányzati szervek által kiírt hazai pályázatokon nyert¹. A második legnagyobb pályázati forrás (23 százalék) hazai elbírálású Európai Uniós pályázat volt. 10 százalék nyert önkormányzati pályázaton, 9 százalék más nonprofit szervezet által kiírt pályázaton, 5 százalék pedig közvetlen Uniós pályázaton. A más nemzetközi szerv, esetleg más ország kormánya által kiírt pályázat aránya elenyésző volt a nyertes pályázati portfólióban.

A hazai kormányzati szervek pályázatain átlag felett nyertek azok a szervezetek ahol nem volt fizetett alkalmazott. Ezzel szemben az Uniós, és kifejezetten a közvetlen Európai Uniós pályázatokon nagyobb arányban nyertek azok a szervezetek akiknek volt fizetett alkalmazottjuk. Az összefüggés iránya itt sem egyértelmű teljesen, miszerint a győztes pályázat hatására tudtak felvenni fizetett embereket, vagy a fizetett alkalmazottak és a professzionális működés nélkül nagyon nehéz a bonyolultabb Uniós finanszírozású pályázatokon nyerni. Valószínűsíthetően mind a kettő hatásmechanizmus működik.

F9. Milyen jellegű fejlesztést tudtak biztosítani pályázati forrásból?

A nyertes pályázatokból nagyon sokféle célt tudtak megvalósítani a szervezetek. A legnagyobb arányban (63 százalék) eszköz-vásárlásról

¹ Ha több pályázaton is nyert a szervezet, akkor azt a pályázatot jelölték be, ami a legnagyobb volt.

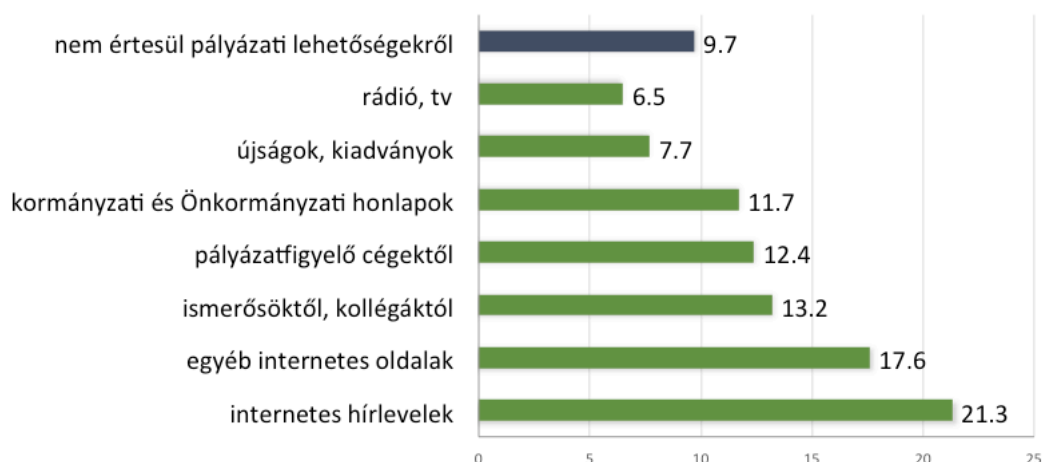
számoltak be, 58 százalékban tudtak belőle projekteket, szakmai rendezvényeket finanszírozni, 54 százalékban pedig működési költségeket. A nyertes szervezetek 18 százaléka finanszírozott munkahely megvalósítást, vagy megtartást az elnyert összegekből, 17 százaléka nagyobb lélegzetű infrastrukturális fejlesztést, 13 százaléka a nyertes civileknek pedig helyi szociális problémák enyhítésére is tudott pályázati forrásokat fordítani.

A nyertes pályázati kiírások típusa erős összefüggést mutatott a megvalósított célokkal. A helyi önkormányzati pályázatokból átlag felett valósítottak meg projekteket, szakmai rendezvényeket, a nyertes Uniós pályázatok esetében szintén átlag feletti volt ez a megvalósult cél. Munkaerő felvétel-megtartás a nyertes közvetlen Uniós projektek esetében közel 70 százalékos valószínűséggel megvalósult, és ez a pályázati típus erősen összefüggött a nagyobb infrastrukturális fejlesztésekkel is. Működési finanszírozás átlag felett azon szervezeteknél valósult meg, akik önkormányzati, vagy kormányzati pályázaton nyertek.

5.2 Pályázati lehetőségek

Nagyon sok irányból értesülnek a pályázati lehetőségekről a civil szervezetek.

F10. HONNAN SZOKOTT ELSŐSORBAN ÉRTESÜLNI A PÁLYÁZATI LEHETŐSÉGEKRŐL

A leggyakoribb említés - 21 százalék - az internetes hírlevelek volt², további 18 százalék pedig egyéb internetes oldalakat válaszolt a kérdésre, 12 százalék pedig kormányzati, és önkormányzati honlapokat említett. Kisebb arányban említették az ismerősöket, kollégákat, és a pályázat-figyelő cégeket (12-11 százalék). A civilek 10 százaléka nyilatkozott úgy, hogy nem szokott értesülni pályázati lehetőségekről. Utóbbi civilek átlag felett számoltak be arról, hogy volt olyan fejlesztés, ami elmaradt mert nem volt rá forrásuk az elmúlt években. Ez azt mutatja, hogy a megyei szervezetek egy picit, de nem elhanyagolható része teljesen kívül esik a pályázati vonalon, bár célok lebegnek előtte, amiket szeretnének megvalósítani.

A legkisebb arányban az újságokat, kiadványokat, valamint a rádiót, televíziót említették a kérdezettek, bár érdekes módon azon szervezeteknél ahol volt fizetett alkalmazott, ezen csatornák aránya felment 15 százalék körüli értékre. Az, hogy nyert-e pályázatot a szervezet az elmúlt években nem függ össze azzal, hogy melyik felületet használja elsősorban pályázatfigyelésre, tehát nincs ilyen szempontból „győztes” recept. Azt viszont mutatják az adatok, hogy az egy millió forint feletti bevételű szervezetek átlag feletti arányban vesznek igénybe pályázatfigyelő cégeket. Az internetes oldalak közül messze a legnagyobb arányban a www.pafi.hu oldalt említették a civilek, emellett még az EPER pályázati rendszer oldal kapott nagyobb említést, és 1-2 közvetlen kormányzati oldalt említettek még a civilek.

A szervezetek összességben viszonylag elégedettek azokkal kapacitásaikkal, képességeikkel, amivel pályázatot kell lebonyolítani. „Csak” 40 százalékuk nyilatkozott úgy, hogy nem rendelkeznek mindazon képességekkel, amivel sikeresen le tudnak bonyolítani egy pályázatot. Más változókkal összevetve egyértelműen látszik, hogy melyek azok a szervezetek, amik „problémásabbak” ilyen szempontból. Nem meglepően az alacsony bevételű, nem közhasznú, községi szervezetek ahol átlag felett nyilatkoztak úgy, hogy nem rendelkeznek megfelelő kompetenciákkal a pályázatok lebonyolításához. Érdekes, hogy a „nyertes” pályázattal viszonylag gyenge volt az

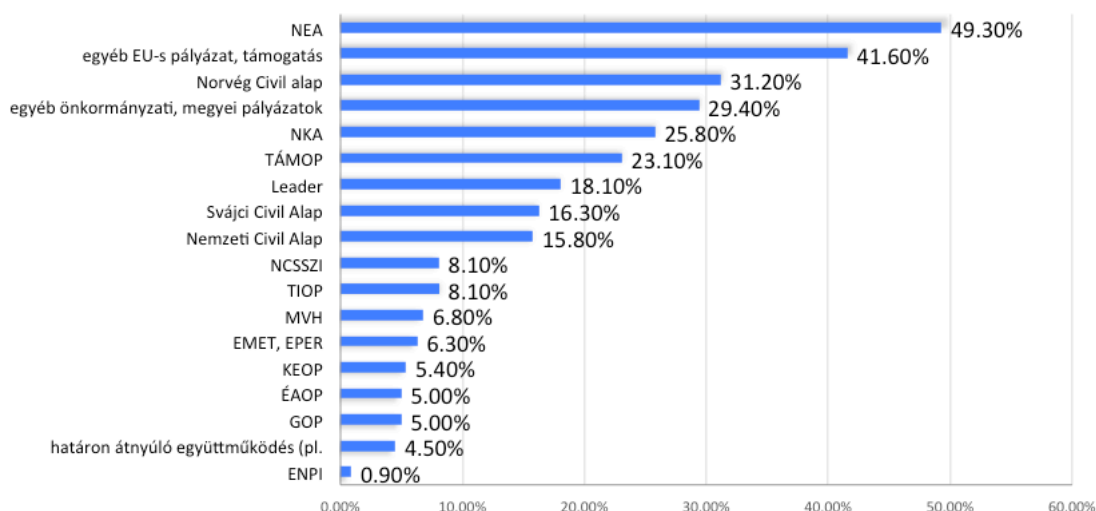
² Mivel a kérdőív online kitöltésű volt, ezért felülreprezentáltak lehet az a válasz-opció.

összefüggése a kérdésnek, akinek volt nyertes projektje valamennyivel elégedettebb a pályázati kompetenciáival, de az összefüggés nem túl erős.

Az alacsony kompetenciával rendelkező szervezetek 70 százaléka (az összes szervezet 29 százaléka) nyitott lenne képzésekre, és mindössze az összes szervezet 10 százaléka mondta azt, hogy nem venne részt olyan képzésen, ami pályázással kapcsolatos tudást ismertetne meg a résztvevőkkel.

A civil szervezeti vezetők 45 százaléka spontán módon egy pályázati kiírást sem tudott felsorolni, 7 százalék egyet, 9 százalék kettőt, 10 százalék hármat, és 29 százalék háromnál többet. A legalább egy forrást felsorolók közül legtöbben a NEA-t említették (49 százalék). Sokan mondták még a Norvég Civil alapot, az NKA-t, és a TÁMOP-ot.

F14. Milyen pályázatokat ismer. Kérem soroljon fel minél többet.

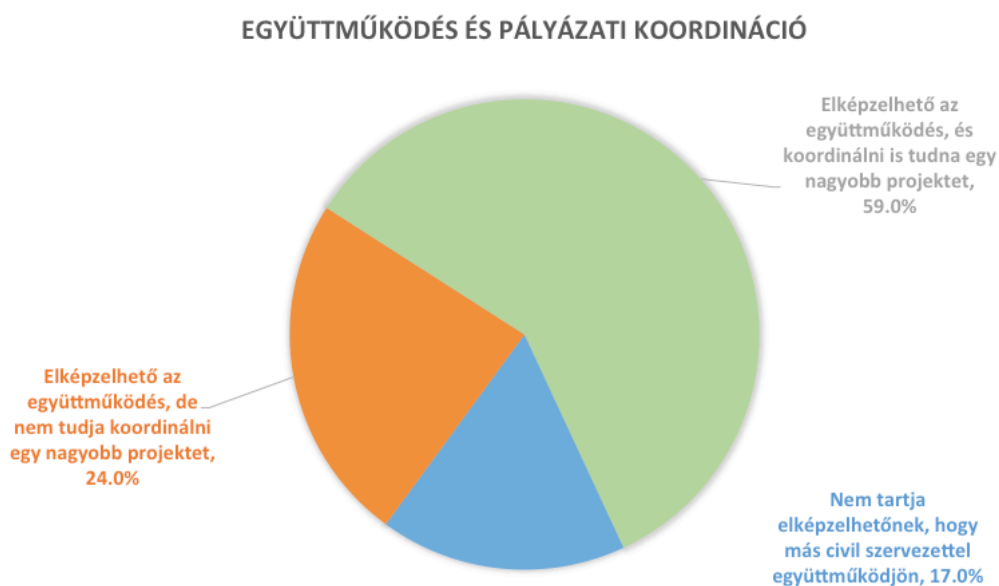

5.3 Projekt együttműködés

A Szatmár megyei civil szervezetekre a kutatás alapján nagy fokú együttműködés jellemző. A szervezetek 74 százaléka nyilatkozott úgy, hogy az elmúlt két évben volt olyan projektje, amiben más civil szervezettel dolgozott együtt. A háttérváltozók közül ebben az esetben szinte csak a bevételnek van erős hatása, a magasabb bevételű szervezeteknél átlag feletti volt a más civilekkel való együttműködés aránya.

Még magasabb azok szervezeteknek az aránya (83 százalék), amelyek a jövőben együttműködnének más civilekkel különböző projektek megvalósításában. Ebben az esetben is az rajzolódik ki, hogy a nagyobb bevételű, közhasznú, városi szervezetek, amik átlag felett vennének részt egy civil szervezeti együttműködésben. Az egyesületek esetében szintén átlag feletti az együttműködési igény. A legfontosabb motiváció azonban egyértelműen a pozitív korábbi együttműködés, akinek volt az elmúlt két évben közös projektje más civil szervezettel közel 100 százalékban nyilatkoztak úgy, hogy a jövőben is vállalnának ilyet.

A jövőbeli együttműködéshez pozitívan hozzáálló szervezetek 71 százaléka (az összes szervezet 59 százaléka) nyilatkozott úgy, hogy akár képes lenne egy több szervezetet is átfogó projektet koordinálni.

Természetesen a magasabb bevételű szervezetek magabiztosabban állnának egy ilyen projekthez, de a korábbi nyertes pályázat, és a korábbi együttműködés is növeli annak a valószínűségét, hogy valamely szervezet koordinálna egy több szervezetet átfogó közös projektet.

F20. MILYEN TERÜLETEN DOLGOZNA EGYÜTT MÁS CIVIL SZERVEZETEKSEL?

A közös civil projektben szívesen résztvevő szervezetek szabadidő (54 százalék) és kultúra (53 százalék) területén működő szervezettel működne legszívesebben együtt. Ezt követi a magyar-magyar határon átnyúló kapcsolatok erősítése (36 százalék), a település és gazdaságfejlesztés (33 százalék), és az oktatás (32 százalék). A szervezetek nem „válogatósak”, 50 százaléknál nagyobb arányban mondtak 3 vagy akár annál is több terület-csoportot az együttműködés kapcsán. Ez azt mutatja, hogy „jó projekt” esetében szívesen együttműködnek más szervezetekkel, szinte bármilyen területen, ahol minimális kompetenciája van a szervezetnek.

A magyar-magyar határon átnyúló projektek ahogy az előző kérdésben is láttuk nagy arányban jelölték a szervezetek, mint lehetséges együttműködési formát más szervezetek. Ha konkrétan vizsgáljuk a kérdést, az elzárkózás még alacsonyabb, mindössze a szervezetek 4 százaléka nem venne részt határon túli projektben és további hat százalék bizonytalan a kérdésben.

Elsősorban a magyar közösségek által lakott országok civil szervezetével működne szívesen együtt a szatmári civilek (61 százalék), de nem

zárkóznak el a megyével határos országokban működő civil szervezetektől, és akár más országok civiljeitől sem (33-31 százalék)³.

Az együttműködési szándék „valódiságát” jól jelzi, hogy már az elmúlt években is sok civil alakított ki közös projekteket határon túli szervezetekkel – 40 százalék. A határon-túli együttműködés, elsősorban a nagyobb, professzionálisabb szervezetekre jellemző, ahol 1 millió forint feletti a bevétel és van fizetett alkalmazott. A közhasznú szervezetek szintén nagyobb arányban működtek együtt határon-túli civilekkel, és a nyert pályázat is pozitívan függött össze ezzel a kérdéssel.

Az összes szervezeten belül 21 százalék nyilatkozott úgy, hogy volt közös projektje romániai szervettel, 12 százalék említette Ukrainát, 8 százalék Szlovákiát.

A szervezetek 12 százalékára volt jellemző, hogy legalább két ország civiljeivel valósított meg közös együttműködést. Minél magasabb egy szervezet bevétele, annál nagyobb valószínűséggel vett részt legalább két más országot is átfogó projektben. Ezeknél a szervezeteknél az is jellemző, hogy pont ezekből a tapasztalatokból kiindulva magukat maximálisan képesnek tartják arra, hogy koordináljanak nagyobb civil projekteket.

A szervezetek 60 százaléka nyilatkozott úgy, hogy nem volt közös projektje határon túli szervezettel.

³ A kérdésre több választ is adhattak a kérdezettek.

F24. MIÉRT NEM PÁLYÁZOTT KORÁBBAN HATÁRON ÁTNYÚLÓ PROGRAMOKRA?

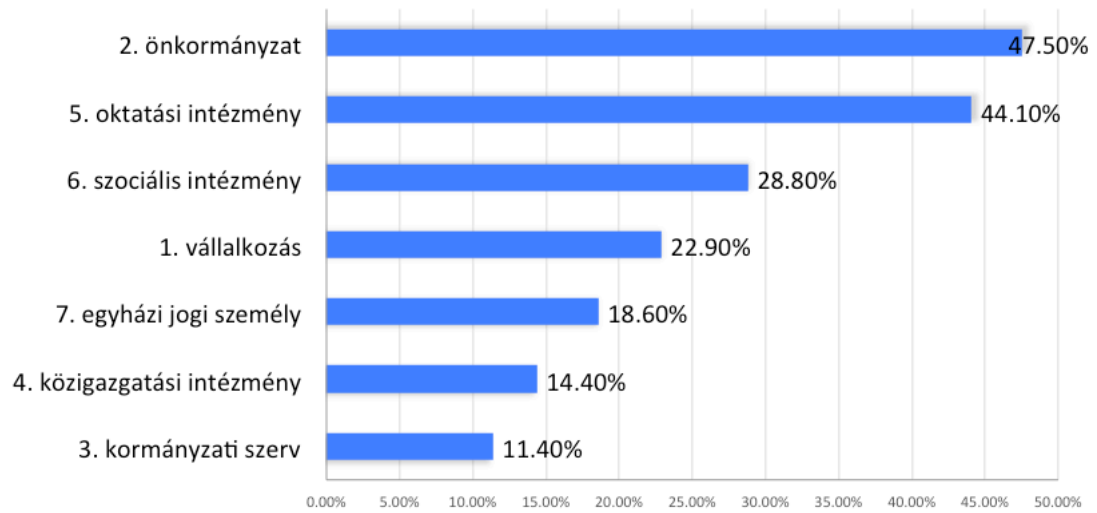

A legtöbb szervezet (27 százalék) erőforrás hiánnyal indokolta az együttműködés elmaradását, illetve azzal, hogy inkább helyi projektekre koncentráltak (26 százalék). A pályázatok bonyolultságát, a partnerek hiányát, illetve a lehetőségekkel való alulinformáltságot 13-12 százalék említette, és mindössze a határontúli projekttel nem rendelkező szervezetek 5 százaléka mondta azt, hogy nem is volt igény a szervezetében ilyen együttműködésre.

Az együttműködés nem csak a civil szektorral volt erős az elmúlt években, hanem más szektorokkal is, a szervezetek fele nyilatkozott úgy, hogy együttműködött más szektorba tartozó szervezetekkel. Ebből a szempontból is leginkább a nagyobb bevételű szervezetek voltak aktívak. Az is elmondható, hogy azok a szervezetek akiknek volt együttműködése más civil szervezettel, nagyobb arányban mondták azt, hogy más szektorba tartozó szervezettel is együttműködtek.

A leggyakoribb együttműködési partnerek az önkormányzatok (47 százalék), valamint az oktatási intézmények (44 százalék) voltak. Az összes szervezet 15 százaléka kettő vagy több partnerrel is együttműködött az elmúlt évek során.

F19. MILYEN SZEKTORHOZ TARTOZÓ SZERVEZETTEL MŰKÖDÖTT EGYÜTT?

Melléklet (kérdőív)

D1. Melyik évben alapították a civil szervezetet?

.... év

D2. Milyen tevékenységi területen működik a civil szervezet? Kérem azt válassza ki, ami leginkább jellemző a szervezetre.

1. Kultúra
2. vallás
3. Sport
4. Szabadidő, hobbi
5. Oktatás
6. Kutatás
7. Egészségügy
8. Szociális ellátás
9. Polgárvédelem, közbiztonság, jogvédelem
10. Környezetvédelem
11. településfejlesztés, gazdaságfejlesztés
12. kárpát – medencei magyar – magyar együttműködés

D3. Mi a szervezet jogi, szervezeti formája?

1. alapítvány
2. egyesület
3. egyéb, jogi forma

D4. Mi a szervezet közhasznúsági státusza

1. közhasznú
2. nem közhasznú

D5. A szervezet székhelye szerint hova van bejegyezve?

1. megyeszékhely
2. járásközpont város
3. egyéb város
4. község

D6. Kérjük adja meg a szervezet hatókörét (tevékenysége, célja, tagjai, támogatói a szolgáltatásait igénybevevők alapján)

1. egy intézmény támogatása, konkrét cél elérése
2. kisebb lakó- munkahelyi körzet
3. egy település
4. több település, kistérség
5. megyei
6. több megye, régió
7. országos
8. kárpát - medencei
9. nemzetközi
10. nem meghatározható

D7. Hol működik a civil szervezet elsősorban, városban vagy községben

1. város
2. község
3. vegyes, nem meghatározható

D8. Van-e a szervezetnek fizetett alkalmazottja? (ha nem volt, kérem 0-át írjon be)

D8a. Teljes munkaidőben:.....

D8b. Részmunkaidőben:

D9. Van-e a szervezetnek önkéntese? (ha nem volt, kérem 0-át írjon be)

D9a. Rendszeres önkéntes:

D9b. Alkalmai önkéntes:

D10. Mekkora összegből gazdálkodhat a szervezet 1 évben?

1. Kevesebb mint 50e forint
2. 50e-250e forint között
3. 250e-1m forint között
4. 1-5m forint között
5. 5-20m forint között
6. 20 m forintnál nagyobb összegből
7. Nem tudja/nem válaszol

D11. Az alábbi támogatási, bevételi formákból melyekkel rendelkezik a szervezet.

Többet is bejelölhet

1. Központi állami támogatás
2. Önkormányzati támogatás
3. Belföldi magántámogatás
4. Külföldi támogatás
5. Tagdíjbevétel
6. Gazdálkodási bevétel (pl: vállalkozási tevékenységből)

CIVILEK ÉS POLITIKA

C1, Ön szükségesnek tartja e a civil szektor és az önkormányzati, kormányzati szektor intézményes párbeszédét?

1. igen
2. nem
8. Nem tudom

C2. Véleménye szerint működik e jelenleg az önkormányzati, kormányzati és a civil szektor együttműködése? TÖBB VÁLASZOS!

1. igen, helyi szinten
2. igen, térségi szinten
3. igen, megyei szinten
4. igen ágazati szinten
5. nem működik sehol sem

C3. Milyen területen érzi fontosnak az együttműködést az önkormányzatokkal?

1. terület- és településfejlesztés
2. információhoz jutás
3. az egyesület alapműködése
4. helyi kulturális és szabadidős programok terén
5. pályázati együttműködés
6. egyik területen sem

C4. Van-e kapcsolata a szervezetnek vállalkozással?

1. igen
2. nem

HA c4=1

C5. Milyen típusú vállalkozással van kapcsolata? TÖBBET IS VÁLASZTHAT

1. egyéni vállalkozó
2. helyi kis- és közepes vállalkozás
3. magyar tulajdonú nagyvállalat
4. multinacionális vállalat
5. mezőgazdasági vállalkozás

HA c4=1

C6. Milyen támogatási formán alapul a vállalkozóval való együttműködése?

TÖBBET IS VÁLASZTHAT

1. elvi támogatás
2. tárgyi eszközben megvalósuló támogatás
3. szolgáltatás alapú támogatás
4. anyagi támogatás

HA c4=1

C7. Milyen jellegű tevékenységeket támogat szívesen leginkább egy vállalkozó tapasztalata szerint?

1. egyesület működési költsége
2. helyi közösségi program
3. a vállalkozás szakmai profiljába vágó tevékenység
4. a vállalkozás társadalmi felelősségvállalásához illeszkedő tevékenység

C8 Különböző módokon lehet a közügyekben cselekedni, a problémák megoldásáért fellépni. Az elmúlt néhány évben előfordult-e, hogy Ön ezek közül a dolgok közül valamelyiket megpróbálta? Többet is bejelölhet.

	előfordult	nem fordult elő
1. Kapcsolatba lépett politikussal vagy önkormányzati képviselővel.	2	1
2. Tevékenykedett egy politikai pártban, részt vett a rendezvényein.	2	1
3. Részt vett más politikai szervezet vagy politikai mozgalom munkájában.	2	1
4. Viselt vagy kihelyezett politikai jelvényeket, jelképeket.	2	1
5. Tiltakozó levelet, petíciót írt alá.	2	1
6. Részt vett törvényes, nyilvános tüntetésen (demonstráción).	2	1
7. Szándékosan nem vásárolt, bojkottált bizonyos árucikkeket.	2	1
8. Elvi okból vásárolt bizonyos árucikkeket (politikai, etikai, környezetvédelmi megfontolásból).	2	1
9. Internetes fórumon politikai témában hozzászólt	2	1
10. Újságcikket vagy hozzászólást írt valamilyen közéleti ügyben.	2	1
11. Telefonos rádióműsorba betelefonált, közéleti kérdések kapcsán	2	1
12. Sms-en szavazott vagy hozzászólt valamelyik politikai műsorhoz.	2	1

C9. Ön személy szerint mennyire bízik meg a következő intézményekben. A 0-s azt jelenti, hogy egyáltalán nem bízik meg, a 10-es pedig azt jelenti, hogy nagyon megbízik.

	0. Egyáltalán nem bízik	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10. teljesen megbízik
1. Politikai pártok	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2. Parlament	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3. igazságszolgáltatás	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
4. rendőrség	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
5. hadsereg	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6. egészségügy	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
7. Sajtó, rádió televízió	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
8. internetes hírportálok, blogok	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
9. Civil szervezetek	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10. helyi önkormányzatok	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11. Európai Unió	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

12. ENSZ	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
13. egyházak	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
14. szakszervezet	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

FEJLESZTÉSI KÉRDÉSSOR

F1. Mi a szervezet hosszú távú stratégiai célkitűzése?

Szöveges válasz.

F2. Voltak olyan fejlesztések a szervezetben, amik elmaradtak mert nem jutott rá forrás?

1. Igen
2. Nem

Ha F2=1

F3. Milyen fejlesztések maradtak el?

Szöveges válasz.

F4. Melyek azok a stratégiai elképzelések amelyekhez forrást igényelnek?

Szöveges válasz.

F5. Az elmúlt 2 évben vettek részt pályázaton?

1. igen
2. nem

Ha F5=2

F6. Miért nem indultak 1 pályázaton sem az elmúlt két évben? Többet is jelölhet.

1. nem volt olyan projekt, amihez szükség lett volna pályázati pénzre
2. pályázati pénz nélkül is finanszírozhatók azok a feladatok, amiket a szervezet ellát
3. Nincs szabad emberük, aki tudott volna foglalkozni pályázatokkal
4. Túl bonyolult a pályázatok adminisztrációja
5. Nem ismeri a pályázati rendszert
6. Egyéb.....

Ha F5=1

F7. Volt sikeres (nyertes) pályázata a civil szervezetnek az elmúlt két évben?

1. Igen
2. Nem

Ha F7=1

F8. Milyen jellegű pályázati kiírás keretében valósítottak meg projektek? Ha több projekt is volt, akkor arra gondoljon, ami a legnagyobb volt.

1. nonprofit szerv által kiírt pályázat
2. önkormányzat által kiírt pályázat
3. kormányzati szerv által kiírt hazai pályázat
4. Európai Unió pályázat
5. közvetlen brüsszeli elbírálású EU-s pályázat
6. nemzetközi szervezet által kiírt pályázat
7. más ország kormánya által kiírt pályázat
8. egyéb:.....

9. Nem tudja

Ha F7=1

F9. Milyen jellegű I fejlesztését tudtak biztosítani pályázati forrásból? Többet is megjelölhet

1. projektek – szakmai programok finanszírozása
2. eszköz vásárlás
3. munkaerő felvétel, megtartás
4. infrastrukturális fejlesztés (székház v. iroda-intézményépítés)
5. egyéb,.....
6. működési költség
7. helyi szociális problémákat orvosoló kiadások

F10. Honnan szokott elsősorban értesülni a pályázati lehetőségekről?

1. Kormányzati és Önkormányzati honlapok
2. Egyéb internetes oldalak
3. Internetes hírlevelek
4. újságok, kiadványok
5. rádió, tv
6. ismerősöktől, kollégáktól
7. pályázatfigyelő cégektől
8. egyéb...
9. Nem értesül pályázati lehetőségekről

HA F10=1 vagy 2

F11. Melyik azok az internetes oldalak, amelyeket rendszeresen olvasni szokott a pályázati lehetőségek kapcsán?

Szöveges válasz.

F12. Ön szerint a civil szervezetben rendelkeznek-e mindazon kompetenciákkal, melyek szükségesek egy pályázat lebonyolításához?

1. Igen
2. Nem

HA F12=2

F13. Részt vennének olyan képzésen, ahol pályázással kapcsolatos ismerteket lehet tanulni?

1. igen
2. nem

F14. Kérem soroljon fel olyan pályázati forrásokat amit ismer. Kérem legalább ötöt próbáljon felsorolni,

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.

99. Nem ismer pályázati forrásokat

F15. Az elmúlt két évben volt olyan munkája a civil szervezetnek, amiben más civil szervezetekkel együttműködött?

1. igen
2. nem

F16. Elképzelhetőnek tartja, hogy a jövőben más civil szervezetek közösen vegyen részt bármilyen munkában, projektben?

1. igen
2. nem

HA F16=1

F17. Ön szerint a szervezete képes lenne koordinálni egy több szervezetet is átfogó projektet?

1. igen
2. nem

F18. Az elmúlt két évben volt olyan munkája a civil szervezetnek, amiben más szektorhoz tartozó szervezettel működött együtt?

1. igen
2. nem

Ha F18=1

F19. Milyen szektorhoz tartozó szervezettel működött együtt?

1. vállalkozás
2. önkormányzat
3. kormányzati szerv
4. közigazgatási intézmény
5. oktatási intézmény
6. szociális intézmény
7. egyházi jogi személy

HA F16=1

F20. Milyen területen dolgozna együtt más civil szervezetekkel? Többet is választhat!

1. demokratikus intézmények és állampolgári jogok erősítése
2. magyar – magyar kapcsolat erősítése
3. kultúra
4. környezetfejlesztés
5. település- és térségfejlesztés
6. szabadidő
7. vallási tevékenység
8. szociális – karitatív
9. roma integráció és társadalmi felzárkózás
10. oktatás
11. turizmus
12. közrend – közbiztonság
13. projektszerű együttműködés
14. nemzetközi kapcsolatok

HA F16=1

F21. Részt venne határon átnyúló programokban, projektekben is?

1. igen, de csak a magyar közösség által lakott országok civil szervezeteivel közösen
2. igen, de csak a megyével határos térségekben működő civil szervezettel közösen
3. igen, akár más országok és más nemzetiségek civil szervezetével is közösen
4. nem

F22. Pályázott-e már határon átnyúló programokban?

1. igen
2. nem

HA F22=1

F23. Mely országokat érintette az együttműködés?

1. Románia
2. Ukrajna
3. Szlovákia
4. Szerbia
5. Egyéb....

HA F22=2

F24. Miért nem pályázott korábban határon átnyúló programokra? Többet is megjelölhet

1. Nem tudtam ilyen lehetőségekről
2. Túl bonyolultak szerintem az ilyen pályázatok
3. Nincs rá elég erőforrásunk
4. Inkább helyi eseményekre, projektekre koncentrálnunk
5. A szervezet tevékenységi körébe, profiljába nem illik bele egy olyan projekt sem, ami a határon átnyúlna
6. Nem találtunk partnert
7. Egyéb, és pedig